

10. Retrieved from: [https://www.venice.coe.int/webforms/documents/default.aspx?pdffile=CDL-AD\(2011\)003rev-ukr](https://www.venice.coe.int/webforms/documents/default.aspx?pdffile=CDL-AD(2011)003rev-ukr) [in Ukrainian].

12. Ivanov, A. A. (2007). State and Law Theory: A Lecture Course. Moscow: UNITI-DANA [in Ukrainian].

13. Kravtsova, T. Legal certainty: basic principles and practice of the European Court of Justice. Retrieved from: https://protocol.ua/ua/pravova_viznachenist_osnovni_printsipi_ta_praktika_evropeyskogo_sudu [in Ukrainian].

Стаття надійшла до редакції 15.10.2019

УДК 351.74.(477)

Козар Д.,

*аспірант Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ,
інспектор відділу безпеки дорожнього руху
управління патрульної поліції в Дніпропетровській області
Департаменту патрульної поліції Національної поліції України
<https://orcid.org/0000-0002-8072-8223>*

КОЕФІЦІЄНТ ДОВІРИ ДО ПАТРУЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ ЯК ДОПОМІЖНИЙ ЧИННИК РОЗВИТКУ ПРАВОВОЇ ДЕРЖАВИ

Стаття присвячена дослідженню коефіцієнта довіри до патрульної поліції як допоміжний чинник розвитку правової держави. Зазначено, що сучасні євроінтеграційні намагання та орієнтири української держави вказують на необхідність постійного та системного вдосконалення законодавства. Автором акцентується увага на тому, що проблема рівня довіри населення до патрульної поліції, метою функціонування якої є організація безпеки дорожнього руху залишається відкритим питанням. В статті наведено фактичні дані, отримані в ході соціологічного дослідження матеріалів інтернет-ресурсів на тему: «Організаційно-правове забезпечення безпеки дорожнього руху патрульної поліцією». Автором у ході дослідження було проведено аналіз інтернет-ресурсів, пов'язаних з інформацією щодо забезпечення безпеки дорожнього руху патрульною поліцією за період 2015-2019. Дані свідчать про те, що після реформи поліції загалом та створення Департаменту патрульної поліції, як органу що організовує безпеку дорожнього руху, всі інституції поліції, що пов'язані із забезпеченням прав і свобод людини і громадянина перебувають в полі зору як окремих громадських діячів, що представляють інтереси суспільства так і конкретних видавництв чи ресурсів (інтернет-сайтів, онлайн газет та інших).

Досліджено понятійно-категоріальний апарат відповідної тематики та встановлено тісний взаємозв'язок між розвитком правової держави в Україні та питаннями забезпечення безпеки дорожнього руху. Зроблено аналіз інтернет-публікацій та визначено, що основними проблемами у діяльності поліцейських є проблемами нормативно-правового характеру, непрофесіоналізм самих поліцейських, проблеми матеріально-технічного та кадрового характеру.

Ключові слова: довіра, дослідження, патрульна поліція, безпека, дорожній рух.

Kozar D. RELIABILITY OF CONFIDENCE TO THE PATROL POLICE AS A SUPPORTING FACTOR OF LAW STATE DEVELOPMENT

The article is devoted to the research of the coefficient of confidence in the patrol police as an auxiliary factor for the development of the rule of law. It is noted that modern European integration efforts and guidelines of the Ukrainian state indicate the need for continuous and systematic improvement of legislation. The author draws attention to the fact that the problem of the level of public trust in the patrol police, the purpose of which is the organization of traffic safety, remains an open question. The article presents the actual data obtained during the sociological survey of materials of Internet resources on the topic: "Organizational and legal security of traffic safety by the patrol police". During the study, the author analyzed internet resources related to traffic safety information by the patrol police for the period 2015-2019. According to the data, after the police reform in general and the establishment of the Patrol Police Department as a body for traffic safety, all police institutions involved in ensuring the rights and freedoms of the individual and the citizen are in the public eye as separate public figures, represent the interests of society as well as specific publishers or resources (websites, online newspapers, etc.).

The conceptual categorical apparatus of the relevant topics was researched and a close correlation was established between the development of the rule of law in Ukraine and road safety issues. The analysis of Internet publications has been made and it has been determined that the main problems in the activities of police officers are the problems of normative legal character, unprofessionalism of the police officers themselves, problems of logistical and personnel character.

Key words: trust, research, patrol police, security, traffic.

Постановка проблеми. Сучасні євроінтеграційні намагання та орієнтири української держави вказують на необхідність постійного та системного вдосконалення законодавства. З урахуванням спрямованості чинного законодавства на цілковите забезпечення прав і свобод людини і громадянина наріжним каменем в дослідженнях вчених постають питання їх укріплення та оптимізації. Питання безпеки на дорозі цілком залежить від дій поліції та учасників дорожнього руху, проте, існує ряд напрямів, що потребують уваги також науковців та практиків.

Поряд із цим, коефіцієнт довіри до поліції під час організації нею безпеки дорожнього руху також відіграє значну роль. Зважаючи на те, що дані про довіру населення до поліції можливо встановити лише емпіричним шляхом, актуальним постає питання щодо проведення соціологічних досліджень.

Департамент патрульної поліції Національної поліції України здійснює організацію безпеки дорожнього

руху. До повноважень та функцій відповідного департаменту відносяться як можливість перевірки документів, що підтверджують право керування певним транспортним засобом так і прийняття рішення про притягнення до адміністративної відповідальності за порушення правил дорожнього руху.

Проте, довіра населення до патрульної поліції, метою функціонування якої є організація безпеки дорожнього руху залишається відкритим питанням. А оскільки вивчення особливостей відображення у засобах масової інформації результатів чи процесів із забезпечення безпеки дорожнього руху патрульною поліцією перебуває в тісному взаємному зв'язку, автором запропоновано дослідити саме цей аспект вищезазначеної проблеми.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Питання організації безпеки дорожнього руху патрульною поліцією та довіра до них в процесі реалізації відповідних повноважень, а також вплив засобів масової інформації на авторитет та імідж поліції досліджували неодноразово велика кількість вчених, а саме: С. Албула, О. Бандурки, Д. Білінського, К. Ващенко, Г. Голубева, Й. Горінецького, В. Глушкова, Р. Гринюка, О. Дмитрикта, В. Захарової, О. Зайця, С. Єсімова, І. Козлюк, О. Кобзаря, А. Коваленка, О. Користіна, В. Корнієнка, А. Комзюк, Т. Кичилук, М. Кучерявенко, Д. Маріц, В. Мамочки, А. Мовчана, В. Філіпової, А. Холостенка, Я. Хом'як. Проте, зважаючи на недостатньо приділену увагу особливостям відображення у засобах масової інформації результатів забезпечення безпеки дорожнього руху патрульною поліцією як основного фактору формування довіри населення до патрульної поліції, що слугує в цілому чинником розвитку правової держави в Україні, відповідна тематика потребує подальших досліджень.

Метою статті є на підставі дослідження наукових положень вчених, практичного досвіду правоохоронців, статистичних даних та результатів соціологічного дослідження інтернет-матеріалів здійснити аналіз специфіки висвітлення проблем забезпечення безпеки дорожнього руху патрульною поліцією в інтернет-публікаціях.

Виклад основного матеріалу дослідження. Розвиток та утвердження правової державності щороку стає більшою необхідністю проте сутність таких трансформаційних процесів та їх деталі залишається осторонь уваги науковців. Автором акцентується увага на тому, що коефіцієнт довіри до патрульної поліції в контексті організації безпеки дорожнього руху, як допоміжний чинник розвитку правової держави. Самі ж основи тлумачення понятійно-категоріального апарату відповідної теми вченими досліджувались детально, хоч і потребують окремої уваги в контексті даного дослідження.

Аналізуючи ідеї та доктрини правової держави в науці, можна констатувати, що це поняття вчені визначають по-різному. Наприклад, В. Ващенко та В. Корнієнко вважають, що правова держава – це такий тип держави, основними ознаками якої є верховенство права, поділ влади, правовий захист особи, юридична рівність громадянина й держави [1]. Р. Гринюк переконаний, що правова держава – це та держава, яка правом зобов'язана гарантувати й захищати права й свободи людини і громадянина [2]. А. Заєць вважає, що у правовій державі принцип зв'язаності правами та свободами людини і громадянина має пронизувати усю політико-правову надбудову держави «бути критерієм для усвідомлення меж втручання держави в суспільне життя, гарантованості усіх інших прав і свобод людини і громадянина» [3].

Таким чином, слід констатувати, що хоч питання забезпечення розвитку та укріплення правової держави в Україні шляхом організації безпеки дорожнього руху та в результаті виміру коефіцієнту довіри населення до патрульної поліції пов'язані не безпосередньо, очевидною є взаємопов'язаність рівня довіри населення до органів охорони правопорядку з безперешкодним виконанням законних вимог поліцейського під час організації безпеки дорожнього руху.

Поряд із цим функціонування патрульної поліції в складі Національної поліції України, коло її повноважень та функцій, обов'язків та прав визначається спеціальним законодавством. Наказом Національної поліції України від 06 листопада 2015 року №73 затверджено Положення про Департамент патрульної поліції, яким визначено, що він є міжрегіональним територіальним підрозділом Національної поліції України, який створюється, ліквідується та реорганізовується Кабінетом Міністрів України за поданням Міністра внутрішніх справ України в установленому законодавством порядку [4].

Поряд із цим, серед основних завдань Департаменту патрульної поліції, визначено забезпечення безпеки дорожнього руху, а до функцій в даному контексті відноситься: здійснення провадження у справах про адміністративні правопорушення, що віднесені до компетенції Національної поліції України, у тому числі, що віднесені до правопорушень, пов'язаних із керуванням транспортним засобом; здійснення регулювання дорожнього руху; здійснення контролю за дотриманням законодавства з питань безпеки дорожнього руху та питань правомірності експлуатації транспортних засобів на вулично-дорожній мережі [4].

Діяльність патрульної поліції спрямована на забезпечення безпеки дорожнього руху, що є досить комплексним поняттям, та включає в себе все, що стосується трафіку на дорозі, а саме: дотримання правил дорожнього руху, здійснення перевірки транспортних засобів, встановлення умов та правил на перевезення небезпечних вантажів, прийняття конкретних адміністративних рішень стосовно осіб, що їх порушують та інше.

Слід звернути увагу, що визначальну роль в діяльності як патрульної поліції зокрема так і Національної поліції в цілому відіграє коефіцієнт довіри до них. Поряд із цим, українська наука сьогодення визначає безліч способів визначення відповідного рівня довіри до конкретної діяльності поліцейських. В контексті нашого дослідження нами було проведено аналіз матеріалів інтернет-ресурсів, пов'язаних з інформацією щодо забезпечення безпеки дорожнього руху патрульною поліцією за період 2015-2019.

Вивчення особливостей висвітлення у ЗМІ організаційно-правового забезпечення безпеки дорожнього руху патрульної поліцією проводилося методом традиційного аналізу матеріалів Інтернет-ресурсів (100 матеріалів). Усього було проаналізовано 100 публікацій стосовно забезпечення безпеки дорожнього руху патрульною поліцією. Статистична похибка вибірки з ймовірністю 0,95 не перевищує 0,5% – для показників близьких до 1% та 99%.

Кількість опублікованих Інтернет-матеріалів, у яких йшлося про забезпечення безпеки дорожнього руху, має тенденцію до різкого збільшення в 2017 та 2018 роках. Найменше матеріалів було проаналізовано за 2016 рік – 9% та за 2019 рік – 8%. Фіксується й адміністративно-територіальна приналежність аналізованих публікацій. Для аналізу статей досліджуваної тематики у кодифікатор були внесені такі зони: Україна в цілому, області України, обласні центри, Київ, міста області.

Поряд із цим слід констатувати, що аналізу підлягали матеріали 2015-2019 років у яких йшлося про забезпечення безпеки дорожнього руху патрульною поліцією має тенденцію до різкого збільшення (найбільше матеріалів було проаналізовано за 2017 та 2018 роки – по 33,0%).

Дані показники не означають, що коефіцієнт довіри до патрульної поліції зокрема та Національної поліції України в цілому почав у вказаний період зростати, проте збільшення уваги соціуму до питань пов'язаних із забезпеченням безпеки дорожнього руху безумовно є явищем, що свідчить про активність громадянського суспільства та укріпленню правову державу.

Найбільша кількість публікацій, де йшлося про забезпечення безпеки дорожнього руху патрульною поліцією стосувалися України в цілому – 58,0% публікацій. У 14,0% публікацій мова йшла про події, що відбувалися в областях країни. Така ж кількість публікацій, де згадувалися обласні центри та місто Київ.

За жанровими характеристиками переважна більшість публікацій розділились порівну, а саме: по 40,0% є інформаційні повідомлення та інформаційно-публіцистичні статті; 12,0% публікацій викладені в жанрі інтерв'ю; інформаційно-аналітичних статей зафіксовано 7,0%; 1,0% становлять аналітичні статті.

Дані вказані за визначеним критерієм, перш за все свідчать про те, що після реформи поліції загалом та створення Департаменту патрульної поліції, як органу що організовує безпеку дорожнього руху, всі інституції поліції, що пов'язані із забезпеченням прав і свобод людини і громадянина перебувають в полі зору як окремих громадських діячів, що представляють інтереси суспільства так і конкретних видавництв чи ресурсів (інтернет-сайтів, онлайн газет та інших).

У проаналізованих публікаціях йшлося про дорожньо-транспортні пригоди – 11,0% та про безпеку дорожнього руху – 9,0%. Майже у всіх публікаціях – 94,0% йшлося про причини дорожньо-транспортних пригод. Найбільше згадувались порушення правил дорожнього руху – 37,0%, проблеми культури водіння – 20,0% та поганий стан доріг – 17,0%. В публікаціях найчастіше згадувались працівники поліції – 84,0%, проте згадувались також і водії – 30%.

В 31,0% публікацій були наведені статистичні дані щодо кількості дорожньо-транспортних пригод, травмованих та загиблих на дорогах нашої країни. Дані зовсім невтішні: кожен рік травмуються та помирають в результаті дорожньо-транспортних пригод тисячі громадян. Найбільше статистичних даних в публікаціях було подано за 2017 рік – 11,0% публікацій. Факти свідчать про збільшення самих дорожньо-транспортних пригод та як результат збільшення травматизму та смертності.

Всі наведені статистичні дані, дають чітко усвідомити, що питання безпеки на дорозі в умовах функціонування реформованої поліції, урбанізації населення та стрімкого, постійного та невпинного збільшення кількості транспортних засобів перебуває під особливою увагою. Об'єктивне усвідомлення причин аварій та смертності на дорозі, також не залишає байдужими, оскільки серед реальних причин дорожньо-транспортних пригод найменше вказується на поліцію як неефективний орган, а частіше підкреслюється порушення правил дорожнього руху, проблеми культури водіння та поганий стан доріг.

Серед основних повноважень патрульної поліції, які були згадані в публікації на першому місці – забезпечення безпеки дорожнього руху – 41,0%, документування дорожньо-транспортних пригод – 17,0%. Поряд із цим в 37,0% публікаціях йшла мова і про відмінності патрульної поліції та колишньої державтоінспекції Міністерства внутрішніх справ України. Основні відмінності полягають в повноваженнях – 13,0% та функціях – 7,0% патрульних поліцейських та колишніх співробітників державтоінспекції.

Безумовно, усвідомлення громадянами відмінностей між колишньою державтоінспекцією та діючою патрульною поліцією позитивно впливає на формування високого рівня довіри до кожного поліцейського зокрема та всієї поліції загалом. Слід також зосередити увагу на тому, що повноваження патрульних порівняно з інспекторами державтоінспекції частково скоротились, хоча на ефективність роботи відповідних органів це не вплинуло жодним чином.

В 35,0% публікацій були згадані деякі закони України. Найчастіше згадувались статті Кодексу України про адміністративні правопорушення – 22,0%, статті Конституції України – 5,0% та статті Закону «Про Національну поліцію» – 4,0%.

Це безумовно свідчить про усвідомлення як водіями так і суб'єктами громадянського суспільства про нормативно-правові підстави функціонування патрульної поліції України та про коло її повноважень щодо організації безпеки дорожнього руху.

Під час забезпечення безпеки дорожнього руху патрульні поліцейські стикаються з різноманітними проблемами. Такі проблеми були висвітлені у всіх проаналізованих публікаціях, навіть їх кількість перевищила

100%, оскільки в одній публікації їх було декілька. Проблеми нормативно-правового характеру, непрофесіоналізм самих поліцейських – по 14,0% лідирують в списку проблем, також присутні в професійній діяльності поліцейських й проблеми матеріально-технічного – 9,0% та кадрового характеру – 7,0%. В 14,0% публікацій було виявлено відношення водіїв до патрульної поліції. Майже порівну розділились позитивні та негативні думки. В 3,0% публікацій водії нарікали на самих же водіїв та на їх відчуття безкарності.

Висновки. На підставі дослідження наукових положень вчених, практичного досвіду правоохоронців, статистичних даних та результатів соціологічного дослідження інтернет-матеріалів було здійснено аналіз специфіки висвітлення проблем забезпечення безпеки дорожнього руху патрульною поліцією в інтернет-публікаціях та аргументовано наступні висновки:

1. Хоч питання забезпечення розвитку та укріплення правової держави в Україні шляхом організації безпеки дорожнього руху та в результаті виміру коефіцієнту довіри населення до патрульної поліції пов'язані не безпосередньо, очевидно є взаємопов'язаність рівня довіри населення до органів охорони правопорядку з безперешкодним виконанням законних вимог поліцейського під час організації безпеки дорожнього руху.

2. Діяльність патрульної поліції спрямована на забезпечення безпеки дорожнього руху, що є досить комплексним поняттям, та включає в себе все, що стосується трафіку на дорозі, а саме: дотримання правил дорожнього руху, здійснення перевірки транспортних засобів, встановлення умов та правил на перевезення небезпечних вантажів, прийняття конкретних адміністративних рішень стосовно осіб, що їх порушують та інше.

3. В результаті вивчення результатів соціологічного дослідження інтернет-матеріалів на тему організації безпеки дорожнього руху патрульною поліцією та виведення за допомогою отриманих даних коефіцієнту довіри до діяльності патрульної поліції виявилось, що він в цілому почав зростати, а збільшення уваги соціуму до питань пов'язаних із забезпеченням безпеки дорожнього руху безумовно є явищем, що свідчить про активність громадянського суспільства та укріплює правову державу. Після створення Департаменту патрульної поліції, як органу що організовує безпеку дорожнього руху, всі інституції поліції, що пов'язані із забезпеченням прав і свобод людини і громадянина перебувають в полі зору як окремих громадських діячів, що представляють інтереси суспільства так і конкретних видавництв чи ресурсів (інтернет-сайтів, онлайн газет та інших), а усвідомлення громадянами відмінностей між колишньою державною інспекцією та діючою патрульною поліцією позитивно впливає на формування високого рівня довіри до кожного поліцейського зокрема та всієї поліції загалом.

Об'єктивне усвідомлення причин аварій та смертності на дорозі, також не залишає байдужими, оскільки серед реальних причин дорожньо-транспортних пригод найменше в матеріалах вказано на поліцію як неефективний орган, а частіше підкреслюється порушення правил дорожнього руху, проблеми культури водіння та поганий стан доріг.

Всі наведені статистичні данні, дають чітко ствердити, що питання безпеки на дорозі в умовах функціонування реформованої поліції, урбанізації населення та стрімкого, постійного та невпинного збільшення кількості транспортних засобів перебуває під особливою увагою.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ:

1. Політологія для вчителя : навч. посібн. для студ. педаг. ВНЗ / за заг. ред. : К.О. Ващенко, В. О. Корнієнка. К. : Вид-во ім. М. П. Драгоманова, 2011. URL: <http://posibnyky.vntu.edu.ua/politolog/84.htm>.
2. Гринюк Р.Ф. Ідея правової держави: теоретико-правова модель і практична реалізація. К., 2004. 388 с.
3. Заєць А.П. Правова держава в Україні : концепція і механізм реалізації : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня д-ра юрид. наук: спец. 12.00.01. К., 1999. 26 с.
4. Положення про Департамент патрульної поліції URL: http://patrol.police.gov.ua/wp-content/uploads/2016/03/n594-polozhennya-pro-dpp_compressed.pdf.

REFERENCES:

1. Vashchenko, K. O., Kornienko, V. O. (Eds.). (2011). *Political Science for the Teacher: Educ. manual for students pedagogical universities*. Kyiv: M. P. Dragomanov Publishing House: <http://posibnyky.vntu.edu.ua/politolog/84.htm> [in Ukrainian].
2. Grinyuk, R.F. (2004). The idea of the rule of law: theoretical and legal model and practical implementation. Kyiv [in Ukrainian].
3. Zayets, A.P. (1999). *The rule of law in Ukraine: concept and mechanism of implementation*. Extended abstract of doctor's thesis. Kyiv [in Ukrainian].
4. Regulations for the Patrol Police Department Retrieved from: http://patrol.police.gov.ua/wp-content/uploads/2016/03/n594-polozhennya-pro-dpp_compressed.pdf [in Ukrainian].

Стаття надійшла до редакції 3.10.2019